Europeiska unionens officiella tidning

SV
L-serien

2024/3134

13.12.2024

RÅDETS BESLUT (EU) 2024/3134

av den 2 december 2024

om riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA BESLUT

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 148.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ([1]),

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ([2]),

efter att ha hört Regionkommittén,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande ([3]), och

av följande skäl:

(1) Medlemsstaterna och unionen ska arbeta för att utveckla en samordnad sysselsättningsstrategi och särskilt för att främja kvalificerad, utbildad och anpassningsbar arbetskraft och arbetsmarknader som är inkluderande, resilient, framtidsinriktad och kan reagera snabbt på ekonomiska förändringar, i syfte att uppnå målen för full sysselsättning och sociala framsteg, balanserad ekonomisk tillväxt, hög miljöskyddsnivå och en bättre miljö, enligt de mål som fastställs i artikel 3 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). Medlemsstaterna ska betrakta främjande av sysselsättning som en fråga av gemensamt intresse och inom rådet samordna sina åtgärder i detta hänseende.

(2) Unionen ska bekämpa social utestängning och diskriminering, främja social rättvisa och socialt skydd, jämställdhet mellan kvinnor och män, solidaritet mellan generationerna och skydd av barnets rättigheter, såsom fastställs i artikel 3 i EU-fördraget. Vid fastställandet och genomförandet av sin politik och verksamhet bör unionen beakta de krav som är förknippade med främjandet av hög sysselsättning, garantier för ett fullgott socialt skydd, kampen mot social utestängning samt en hög utbildningsnivå och en hög hälsoskyddsnivå för människor, såsom fastställs i artikel 9 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

(3) I enlighet med EUF-fördraget har unionen utarbetat och genomfört instrument för samordning av den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken. Som en del av dessa instrument utgör riktlinjerna för medlemsstaternas sysselsättningspolitik (*sysselsättningsriktlinjerna*) i bilagan till detta beslut tillsammans med de allmänna riktlinjer för medlemsstaternas och unionens ekonomiska politik som fastställs i rådets rekommendation (EU) 2015/1184 ([4]) de integrerade riktlinjerna. Sysselsättningsriktlinjerna bör fungera som vägledning vid genomförandet av politiken i medlemsstaterna och i unionen och avspeglar det ömsesidiga beroendet mellan medlemsstaterna. Den samordnade politik och de samordnade reformer på unionsnivå och nationell nivå som blir resultatet utgör en lämplig övergripande och hållbar blandning av ekonomisk politik, sysselsättningspolitik och socialpolitik som bör få positiva spridningseffekter för arbetsmarknaderna och samhället i stort, stärka den ekonomiska och sociala resiliensen och effektivt hantera effekterna av kriser såsom covid-19-pandemin och de stigande levnadskostnader som beror på Rysslands anfallskrig mot Ukraina.

(4) För att öka de ekonomiska och sociala framstegen, inbegripet den uppåtgående konvergensen, stödja den gröna och den digitala omställningen, stärka unionens industriella bas och konkurrenskraft och uppnå inkluderande och resilienta arbetsmarknader i unionen bör medlemsstaterna åtgärda arbetskrafts- och kompetensbrister och främja

([1]) Yttrande av den 22 oktober 2024 (ännu inte offentliggjort i EUT).
([2]) Yttrande av den 23 oktober 2024 (ännu inte offentliggjort i EUT).
([3]) Yttrande av den 23 oktober 2024 (ännu inte offentliggjort i EUT).
([4]) Rådets rekommendation (EU) 2015/1184 av den 14 juli 2015 om allmänna riktlinjer för medlemsstaternas och Europeiska unionens ekonomiska politik (EUT L 192, 18.7.2015, s. 27).

inkluderande utbildning av god kvalitet för alla, med ett särskilt fokus på att förbättra grundläggande färdigheter, särskilt för mindre gynnade elever, och på STEM-ämnen (vetenskap, teknik, ingenjörskonst och matematik) inom grundutbildning och högre utbildning, samt främja framtidsorienterad yrkesutbildning och livslång kompetenshöjning och omskolning, liksom effektiva och aktiva arbetsmarknadsåtgärder och förbättrade arbetsvillkor och karriärmöjligheter, samtidigt som arbetsmarknadens parters roller och oberoende respekteras. Detta är av särskild vikt för de mindre utvecklade, avlägsna områdena och de yttersta randområdena i unionen där behoven är störst. Brister kan åtgärdas ytterligare genom att förbättra rättvis rörlighet för arbetstagare och inlärare i EU och locka talanger från länder utanför unionen. Kopplingarna mellan utbildningssystemen och arbetsmarknaden bör stärkas och färdigheter, kunskaper och kompetenser som förvärvats genom icke-formellt och informellt lärande bör erkännas.

(5) Sysselsättningsriktlinjerna överensstämmer med unionens nya ram för ekonomisk styrning som trädde i kraft den 30 april 2024 ([5]) och med befintlig unionslagstiftning och olika unionsinitiativ, inklusive rådets rekommendationer av den 14 juni 2021 ([6]), den 29. november 2021 ([7]), den 5 april 2022 ([8]), den 16 juni 2022 ([9]), den 28. november 2022 ([10]), den 8. december 2022 ([11]), den 30 januari 2023 ([12]), den 12 juni 2023 ([13]) och den 27 november 2023 ([14]), kommissionens rekommendation (EU) 2021/402 ([15]), rådets resolution av den 26 februari 2021 ([16]), kommissionens meddelanden av den 9 december 2021 om att bygga upp en ekonomi som fungerar för människor: en handlingsplan för den sociala ekonomin, av den 30 september 2020 om handlingsplanen för digital utbildning 2021–2027, av den 3 mars 2021 om en jämlikhetsunion: EU:s strategi för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2021–2030, av den 7 september 2022 om en europeisk strategi för vård och omsorg, av den 1 februari 2023 om en industriplan i den gröna given för nettonollåldern, av den 25 januari 2023 om stärkt dialog mellan arbetsmarknadens parter i Europeiska unionen, av den 28 september 2022 om bättre bedömning av fördelningseffekter av medlemsstaternas politik, och av den 20 mars 2024 om Arbetskrafts-och kompetensbrist i EU: en handlingsplan, Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2021/2316 ([17]) och (EU) 2023/936 ([18]) och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2041 ([19]), (EU) 2022/2381 ([20]), (EU) 2023/970 ([21]) och (EU) 2024/2831 ([22]).

([5]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1263 av den 29 april 2024 om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och om multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 (EUT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([6]) Rådets rekommendation (EU) 2021/1004 av den 14 juni 2021 om inrättande av en europeisk barngaranti (EUT L 223, 22.6.2021, s. 14).

([7]) Rådets rekommendation av den 29 november 2021 om strategier för blandat lärande för högkvalitativ och inkluderande grundskole- och gymnasieutbildning (EUT C 504, 14.12.2021, s. 21).

([8]) Rådets rekommendation av den 5 april 2022 om brobyggande för ett effektivt europeiskt samarbete om högre utbildning (EUT C 160, 13.4.2022, s. 1).

([9]) Rådets rekommendation av den 16 juni 2022 om lärande inför den gröna omställningen och hållbar utveckling (EUT C 243, 27.6.2022, s. 1), rådets rekommendation av den 16 juni 2022 om en europeisk strategi för mikromeriter för livslångt lärande och anställbarhet (EUT C 243, 27.6.2022, s. 10), rådets rekommendation av den 16 juni 2022 om individuella utbildningskonton (EUT C 243, 27.6.2022, s. 26) och rådets rekommendation av den 16 juni 2022 om säkerställande av en rättvis omställning till klimatneutralitet (EUT C 243, 27.6.2022, s. 35).

([10]) Rådets rekommendation av den 28 november 2022 om vägar till en framgångsrik skolgång och om ersättande av rådets rekommendation av den 28 juni 2011 om politiska strategier för att minska andelen elever som lämnar skolan i förtid (EUT C 469, 9.12.2022, s. 1).

([11]) Rådets rekommendation av den 8 december 2022 om tillgång till långvarig vård och omsorg till överkomliga priser och av god kvalitet (EUT C 476, 15.12.2022, s. 1) och rådets rekommendation av den 8 december 2022 om förskoleverksamhet och barnomsorg: Barcelonamålen för 2030 (EUT C 484, 20.12.2022, s. 1).

([12]) Rådets rekommendation av den 30 januari 2023 om tillräcklig minimiinkomst som säkerställer aktiv inkludering (EUT C 41, 3.2.2023, s. 1).

([13]) Rådets rekommendation av den 12 juni 2023 om stärkt dialog mellan arbetsmarknadens parter i Europeiska unionen (EUT C, C/2023/1389, 6.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1389/oj).

([14]) Rådets rekommendation av den 27 november 2023 om utveckling av ramvillkor för den sociala ekonomin (EUT C/2023/1344, 29.11.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1344/oj).

([15]) Kommissionens rekommendation (EU) 2021/402 av den 4 mars 2021 om ändamålsenliga aktiva arbetsmarknadsåtgärder till följd av covid-19-krisen (Ease-åtgärder) (EUT L 80, 8.3.2021, s. 1).

([16]) Rådets resolution om en strategisk ram för det europeiska utbildningssamarbetet inför och bortom ett europeiskt område för utbildning (2021–2030) (EUT C 66, 26.2.2021, s. 1).

([17]) Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2021/2316 av den 22 december 2021 om ett Europaår för ungdomar (2022) (EUT L 462, 28.12.2021, s. 1).

([18]) Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2023/936 av den 10 maj 2023 om ett Europaår för kompetens (EUT L 125, 11.5.2023, s. 1).

([19]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2041 av den 19 oktober 2022 om tillräckliga minimilöner i Europeiska unionen (EUT L 275, 25.10.2022, s. 33).

([20]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2381 av den 23 november 2022 om en jämnare könsfördelning bland styrelseledamöter i börsnoterade företag och därmed sammanhängande åtgärder (EUT L 315, 7.12.2022, s. 44).

([21]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/970 av den 10 maj 2023 om stärkt tillämpning av principen om lika lön för kvinnor och män för lika eller likvärdigt arbete genom insyn i lönesättningen och efterlevnadsmekanismer (EUT L 132, 17.5.2023, s. 21).

([22]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/2831 av den 23 oktober 2024 om förbättrade arbetsvillkor för plattformsarbete (EUT L, 2024/2831, 11.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/2831/oj).

(6) I den europeiska planeringsterminen kombineras de olika instrumenten i en övergripande ram för en integrerad multilateral samordning och övervakning av ekonomisk politik och sysselsättningspolitik inom unionen. Den europeiska planeringsterminen syftar till miljömässig hållbarhet, produktivitet, rättvisa och makroekonomisk stabilitet och integrerar samtidigt principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter, som proklamerades av Europaparlamentet, rådet och kommissionen i november 2017 ([23]) (*den europeiska pelaren för sociala rättigheter*) och dess övervakningsverktyg, den sociala resultattavlan, vilket möjliggör en analys av riskerna med och utmaningarna för uppåtgående social konvergens i unionen och skapar starka förbindelser med arbetsmarknadens parter, civilsamhället och andra berörda parter. Den europeiska planeringsterminen främjar också arbetet med att nå Förenta nationernas mål för hållbar utveckling. Unionens och medlemsstaternas ekonomiska politik och sysselsättningspolitik bör samordnas med unionens rättvisa omställning till en klimatneutral, miljömässigt hållbar och digital ekonomi, förbättra konkurrenskraften och produktiviteten, säkerställa skäliga arbetsvillkor, främja innovation, demokrati i arbetslivet, social dialog, social rättvisa, lika möjligheter och en uppåtgående socioekonomisk konvergens och åtgärda ojämlikheter och regionala skillnader samt bekämpa fattigdom och social utestängning.

(7) Klimatförändringarna och andra miljörelaterade utmaningar, behovet av att säkerställa en rättvis grön omställning, energioberoende och ökad konkurrenskraft för industrier med nettonollutsläpp och behovet av att säkra Europas öppna strategiska oberoende samt utvecklingen av digitaliseringen, artificiell intelligens och plattformsekonomin, ökat distansarbete och demografiska förändringar förändrar i hög grad ekonomier och samhällen i unionen. Unionen och dess medlemsstater måste arbeta tillsammans för att effektivt och proaktivt hantera sådan strukturell utveckling och anpassa befintliga system efter behov, med beaktande av det nära ömsesidiga beroendet mellan medlemsstaternas ekonomier och arbetsmarknader och tillhörande politik. Detta kräver en samordnad, ambitiös och verkningsfull politik både på unionsnivå och nationell nivå samtidigt som arbetsmarknadsparternas roll erkänns, i överensstämmelse med EUF-fördraget och med unionens regler om ekonomisk styrning och med beaktande av den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Sådana politiska insatser bör omfatta stimulans för hållbara investeringar i alla unionens regioner, förnyade satsningar på reformer i lämplig ordningsföljd och investeringar som främjar en hållbar och inkluderande ekonomisk tillväxt, skapandet av arbetstillfällen av hög kvalitet, produktivitet, rättvisa arbetsvillkor, social och territoriell sammanhållning, uppåtgående socioekonomiska konvergens, resiliens och finanspolitiskt ansvar. Såsom anges i rekommendationen om lärande för den gröna omställningen och hållbar utveckling kan en systematisk integrering av utbildningsdimensionen i annan politik som rör den gröna omställningen och hållbar utveckling i ett livslångt perspektiv stödja genomförandet av denna politik. Stöd bör ges från unionens befintliga finansieringsprogram, särskilt faciliteten för återhämtning och resiliens som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 ([24]) och de sammanhållningspolitiska fonderna, inbegripet Europeiska socialfonden+, inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1057 ([25]), Europeiska regionala utvecklingsfonden, som styrs av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1058 ([26]), samt Fonden för en rättvis omställning, inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1056 ([27]). De politiska insatserna bör omfatta åtgärder på både utbuds- och efterfrågesidan, samtidigt som åtgärdernas ekonomiska, miljörelaterade, sysselsättningsmässiga och sociala konsekvenser beaktas.

(8) I den europeiska pelaren för sociala rättigheter fastställs tjugo principer och rättigheter för att stödja välfungerande och rättvisa arbetsmarknader och välfärdssystem, uppdelade i tre kategorier: lika möjligheter och tillgång till arbetsmarknaden, rättvisa arbetsvillkor samt socialt skydd och social delaktighet. Dessa principer och rättigheter ger unionen en strategisk inriktning som säkerställer att omställningarna till klimatneutralitet, miljömässig hållbarhet samt digitalisering och effekterna av demografiska förändringar blir socialt skäliga och rättvisa och bevarar den territoriella sammanhållningen. Den europeiska pelaren för sociala rättigheter och den åtföljande sociala resultattavlan ger vägledning för övervakningen av medlemsstaternas resultat inom områdena sysselsättning och socialpolitik, inbegripet uppåtgående social konvergens i unionen, inom den europeiska planeringsterminen, för att driva på reformer och investeringar på nationell, regional och lokal nivå och för att förena det *sociala* med *marknaden* i dagens moderna ekonomi, bland annat genom att främja den sociala ekonomin. Den 4 mars 2021 lade kommissionen fram en handlingsplan för genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter

([23]) Interinstitutionell proklamation av den europeiska pelaren för sociala rättigheter (EUT C 428, 13.12.2017, s. 10)

([24]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens (EUT L 57, 18.2.2021, s. 17).

([25]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1057 av den 24 juni 2021 om inrättande av Europeiska socialfonden+ (ESF+) och om upphävande av förordning (EU) nr 1296/2013 (EUT L 231, 30.6.2021, s. 21).

([26]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1058 av den 24 juni 2021 om Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden (EUT L 231, 30.6.2021, s. 60).

([27]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1056 av den 24 juni 2021 om inrättande av Fonden för en rättvis omställning (EUT L 231, 30.6.2021, s. 1).

(*handlingsplanen*), med ambitiösa men ändå realistiska överordnade unionsmål för 2030 på områdena sysselsättning (att minst 78 % av befolkningen i åldern 20–64 år bör vara sysselsatt), kompetens (att minst 60 % av alla vuxna bör delta i utbildning varje år) och fattigdomsminskning (att minst 15 miljoner människor färre bör löpa risk för fattigdom och social utestängning, varav fem miljoner barn) (*unionens nya överordnade mål för 2030*) och kompletterande delmål samt en reviderad social resultattavla.

(9) Stats- och regeringscheferna erkände vid det sociala toppmötet i Porto den 8 maj 2021 att genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter kommer att stärka unionens satsning på en digital, grön och rättvis omställning och bidra till uppåtgående social och ekonomisk konvergens och till att hantera demografiska utmaningar. Stats- och regeringscheferna betonade att den sociala dimensionen, den sociala dialogen och arbetsmarknadsparternas aktiva deltagande står i centrum för en social marknadsekonomi med hög konkurrenskraft och välkomnade unionens nya överordnade mål. De bekräftade att de i enlighet med Europeiska rådets strategiska agenda 2019–2024 är fast beslutna att fortsätta att fördjupa genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter på unionsnivå och nationell nivå, med vederbörlig hänsyn till respektive behörigheter och subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Slutligen betonade de vikten av att noggrant följa framstegen med genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter och unionens överordnade mål för 2030, även på den högsta nivån.

(10) Unionens överordnade mål för 2030 om sysselsättning välkomnades av stats- och regeringscheferna vid det sociala toppmötet i Porto och av Europeiska rådet i juni 2021. De kommer tillsammans med den sociala resultattavlan att bidra till att övervaka framstegen med genomförandet av principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter som en del av ramen för politisk samordning inom den europeiska planeringsterminen. Det sociala toppmötet i Porto uppmanade dessutom medlemsstaterna att sätta upp ambitiösa nationella mål som, med vederbörlig hänsyn till varje medlemsstats utgångsläge, bör utgöra ett lämpligt bidrag till att unionens överordnade mål för 2030 uppnås. Under perioden september 2021–juni 2022 lade medlemsstaterna, på kommissionens uppmaning, fram sina nationella mål. Vid mötet i rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) i juni 2022 betonade medlemsstaternas ministrar vikten av att noggrant följa framstegen med genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter och unionens överordnade mål för 2030. Mot denna bakgrund övervakas framstegen när det gäller dessa nationella mål i den gemensamma sysselsättningsrapport som antogs av rådet den 11 mars 2024 (*den gemensamma sysselsättningsrapporten 2024*) och integreras i den europeiska planeringsterminens övervakningsverktyg. Den gemensamma sysselsättningsrapporten 2024 innehöll dessutom på pilotbasis det ”första steget av en analys” av ländernas potentiella risker för den uppåtgående sociala konvergensen, baserad på huvuddragen i ramen för social konvergens, och identifierade sju medlemsstater med potentiella risker. Den slutsatsen ledde till ett fördjupat ”andra steg av analysen” av de sju medlemsstaterna, som visade att övergripande utmaningar inte bekräftades för samtliga av dem.

(11) Efter den ryska invasionen av Ukraina fördömde Europeiska rådet i sina slutsatser den 24 februari 2022 Rysslands handlingar, vars syfte är att undergräva europeisk och global säkerhet och stabilitet, och uttryckte sin solidaritet med det ukrainska folket och framhöll Rysslands kränkning av internationell rätt och principerna i Förenta nationernas stadga. I den nuvarande situationen erbjuder tillfälligt skydd, som beviljas genom rådets genomförandebeslut (EU) 2022/382 ([28]) och förlängts genom rådets genomförandebeslut (EU) 2023/2409 ([29]), snabbt och ändamålsenligt bistånd i unionen till fördrivna personer som flyr från Rysslands anfallskrig mot Ukraina och gör det möjligt för dem att åtnjuta minimirättigheter i hela unionen som erbjuder en tillräcklig skyddsnivå. Genom att delta på unionens arbetsmarknader kan fördrivna personer från Ukraina fortsätta att bidra till att stärka unionens ekonomi och hjälpa till att stödja sitt land och sitt folk hemma. I framtiden kan den erfarenhet och de färdigheter som de förvärvar bidra till att återuppbygga Ukraina. När det gäller ensamkommande barn och ungdomar ger det tillfälliga skyddet dem rätt till förmyndarskap och tillgång till skola och barnomsorg. Medlemsstaterna bör fortsätta att ta hjälp av arbetsmarknadens parter vid utformningen, genomförandet och utvärderingen av de politiska åtgärder som syftar till att hantera utmaningar vad gäller sysselsättning och kompetens, inbegripet erkännande av kvalifikationer för fördrivna personer från Ukraina. Arbetsmarknadens parter spelar en viktig roll med att begränsa det krigets påverkan och bevara sysselsättning och produktion.

(12) Reformer på arbetsmarknaden, inklusive nationella lönesättningsmekanismer, bör beakta nationell praxis beträffande den sociala dialogen och kollektivförhandlingar, samt arbetsmarknadsparternas oberoende för att lönerna ska vara rättvisa och möjliggöra en rimlig levnadsstandard, hållbar tillväxt och uppåtgående socioekonomisk

([28]) Rådets genomförandebeslut (EU) 2022/382 av den 4 mars 2022 om fastställande av att det föreligger massiv tillströmning av fördrivna personer från Ukraina i den mening som avses i artikel 5 i direktiv 2001/55/EG, med följden att tillfälligt skydd införs (EUT L 71, 4.3.2022, s. 1)

([29]) Rådets genomförandebeslut (EU) 2023/2409 av den 19 oktober 2023 om förlängning av det tillfälliga skydd som infördes genom genomförandebeslut (EU) 2022/382 (EUT L, 2023/2409, 24.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2023/2409/oj).

konvergens. Sådana reformer bör ge tillräckliga möjligheter att övergripande beakta socioekonomiska faktorer, inbegripet förbättringar vad gäller hållbarhet, konkurrenskraft, innovation, skapandet av arbetstillfällen av hög kvalitet, rättvisa arbetsvillkor, demokrati i arbetslivet, jämställdhet mellan könen, fattigdom bland förvärvsarbetande, utbildning och kompetens, folkhälsa, socialt skydd och delaktighet samt reallöner. Den sociala dialogens betydelse för att hantera utmaningarna på arbetsmarknaden, inbegripet arbetskrafts- och kompetensbristen, slogs på nytt fast vid toppmötet i Val Duchesse 2024.

(13) Faciliteten för återhämtning och resiliens och andra unionsfonder stöder medlemsstaterna vid genomförandet av reformer och investeringar som är i linje med unionens prioriteringar och som gör ekonomierna och samhällena i unionen hållbarare, mer resilienta och bättre förberedda för den gröna och den digitala omställningen i de förändrade förhållandena till följd av covid-19-pandemin. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har ytterligare förvärrat befintliga socioekonomiska utmaningar eftersom stigande energipriser drabbat låginkomsthushåll särskilt hårt. Medlemsstaterna och unionen bör även fortsättningsvis säkerställa att de sociala, sysselsättningsrelaterade och ekonomiska effekterna begränsas och att omställningarna blir socialt rättvisa, även med tanke på att ett ökat öppet strategiskt oberoende och en påskyndad grön omställning kommer att bidra till att minska importberoendet av energi och andra strategiska produkter och tekniker, särskilt från Ryssland. Det är också väsentligt att stärka resiliensen och eftersträva ett inkluderande och resilient samhälle där människor är skyddade och kan förutse och hantera förändringar och aktivt delta i samhällslivet och ekonomin.

(14) En konsekvent arbetsmarknadspolitik, som består av tillfälliga och riktade anställnings- och övergångsincitament, kompetenspolitik, inbegripet utbildning för den gröna omställningen och hållbar utveckling samt riktade, ändamålsenliga och anpassningsbara arbetsförmedlingstjänster, är nödvändig för att stödja övergången på arbetsmarknaden och fullt ut utnyttja den outnyttjade arbetsmarknadspotentialen, vilket också ligger i linje med strategin för aktiv inkludering och den gröna och den digitala omställningen. Anständiga arbetsvillkor, inbegripet hälsa och säkerhet på arbetsplatsen samt arbetstagarnas fysiska och psykiska hälsa bör säkerställas.

(15) Diskriminering i alla former bör åtgärdas, jämställdhet mellan könen bör säkerställas och sysselsättning bland grupper som är underrepresenterade i arbetslivet bör stödjas. Lika tillgång och möjligheter för alla bör säkerställas och fattigdom och social utestängning bör minskas, särskilt bland barn, personer med funktionsnedsättning och romer, framför allt genom välfungerande arbetsmarknader och adekvata och inkluderande sociala trygghetssystem i enlighet med rådets rekommendationer av den 8 november 2019 ([30]) och av den 30 januari 2023 ([31]). Dessutom bör hinder för inkluderande och framtidsinriktad utbildning, livslångt lärande och arbetsmarknadsdeltagande undanröjas. Medlemsstaterna bör investera i förskoleverksamhet och barnomsorg i linje med den europeiska barngarantin och rekommendationen om *Barcelonamålen för 2030*, genom att göra yrkesutbildning mer attraktiv och inkluderande i överensstämmelse med rådets rekommendation av den 24 november 2020 ([32]), samt i digital och grön kompetens, i linje med den digitala utbildningsplanen och rekommendationerna om lärande inför den gröna omställningen och en hållbar utveckling och om vägar till en framgångsrik skolgång. Tillgång till lämpliga bostäder till rimliga priser, inbegripet genom subventionerat boende, är en förutsättning för att säkerställa lika möjligheter. Hemlösheten bör åtgärdas, särskilt genom förebyggande åtgärder och genom att främja tillgången till permanent boende och stödtjänster för hemlösa. Det är särskilt relevant att ordna med snabb och lika tillgång till högkvalitativ långvarig vård och omsorg till ett överkomligt pris, i enlighet med rådets rekommendation av den 8 december 2022 ([33]), liksom hälso- och sjukvårdstjänster, inbegripet förebyggande och främjande av hälso- och sjukvård, med tanke på potentiella framtida hälsorisker och den åldrande befolkningen. Potentialen hos personer med funktionsnedsättning att bidra till ekonomisk tillväxt och social utveckling bör utnyttjas ytterligare, i linje med strategin för rättigheter för personer med funktionsnedsättning, där medlemsstaterna uppmanades att fastställa sysselsättnings- och fortbildningsmål för personer med funktionsnedsättning. EU:s strategiska ram för romer ([34]) framhåller marginaliserade romska gemenskaper som en resurs som kan minska arbetskrafts- och kompetensbristen och syftar till att minska sysselsättningsgapet mellan romer och den övriga befolkningen med åtminstone hälften. Ny teknik och arbetsplatser i förändring i hela unionen möjliggör flexiblare arbetsformer och förbättrad produktivitet

([30]) Rådets rekommendation av den 8 november 2019 om tillgång till socialt skydd för arbetstagare och egenföretagare (EUT C 387, 15.11.2019, s. 1)

([31]) Rådets rekommendation av den 30 januari 2023 om tillräcklig minimiinkomst som säkerställer aktiv inkludering (EUT C 41, 3.2.2023, s. 1).

([32]) Rådets rekommendation av den 24 november 2020 om yrkesutbildning för hållbar konkurrenskraft, social rättvisa och motståndskraft (EUT C 417, 2.12.2020, s. 1).

([33]) Rådets rekommendation av den 8 december 2022 om tillgång till långvarig vård och omsorg till överkomliga priser och av god kvalitet (EUT C 476, 15.12.2022, s. 1).

([34]) Kommissionens meddelande av den 7 oktober 2020 med titeln *En jämlikhetsunion: EU:s strategiska ram för romers jämlikhet, inkludering och deltagande*, och rådets rekommendation av den 12 mars 2021 om romers jämlikhet, inkludering och delaktighet (EUT C 93, 19.3.2021, s. 1).

och balans mellan arbete och privatliv, samtidigt som de bidrar till unionens gröna åtaganden. Denna utveckling medför också nya utmaningar för arbetsmarknaderna och påverkar människors arbetsvillkor, hälsa och säkerhet på arbetsplatsen och den effektiva tillgången till lämpligt socialt skydd för arbetstagare och egenföretagare. Medlemsstaterna bör, i samarbete med arbetsmarknadens parter, se till att nya former av arbetsorganisation leder till högkvalitativa arbetstillfällen, hälsosamma och säkra arbetsplatser och arbetsvillkor samt balans mellan arbete och privatliv, aktivt och hälsosamt åldrande, upprätthåller etablerade arbetstagarrättigheter och sociala rättigheter och stärker den europeiska sociala modellen.

(16) De integrerade riktlinjerna bör tjäna som underlag för de landsspecifika rekommendationer som rådet riktar till medlemsstaterna. Medlemsstaterna bör till fullo utnyttja React-EU, som gjorts tillgänglig i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/2221 ([35]) och som förstärker de sammanhållningspolitiska fonderna och fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt till och med 2023. På grund av den pågående krisen i Ukraina har förordning (EU) 2020/2221 kompletterats ytterligare genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/562 ([36]) och en ytterligare ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060 ([37]) om ökad förfinansiering för React-EU och en ny enhetskostnad för att påskynda integrationen av människor som lämnar Ukraina och anländer till unionen i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/613 ([38]). För programperioden 2021–2027 bör medlemsstaterna till fullo utnyttja Europeiska socialfonden+, Europeiska regionala utvecklingsfonden, faciliteten för återhämtning och resiliens och andra unionsfonder, däribland Fonden för en rättvis omställning, och programmet InvestEU, inrättat genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/523 ([39]) liksom instrumentet för tekniskt stöd, för att främja sysselsättning av hög kvalitet och sociala investeringar, bekämpa fattigdom och social utestängning, motverka diskriminering och säkerställa tillgänglighet samt främja möjligheter till kompetenshöjning och omskolning för arbetskraften, livslångt lärande och högkvalitativ utbildning för alla, inbegripet digital kompetens och digitala färdigheter för att ge medborgarna kunskaper och kvalifikationer som krävs för en digital och grön ekonomi. Medlemsstaterna bör också fullt ut utnyttja Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter för uppsagda arbetstagare, inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/691 ([40]), för att stödja arbetstagare som har sagts upp till följd av omfattande omstruktureringar, såsom socioekonomiska omvandlingar som uppstår till följd av globala trender och tekniska och miljömässiga förändringar. De integrerade riktlinjerna riktar sig till medlemsstaterna och unionen, men de bör genomföras i partnerskap med alla nationella, regionala och lokala myndigheter, i nära samarbete med parlamenten och med arbetsmarknadens parter och företrädare för det civila samhället.

(17) Sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd bör övervaka hur den relevanta politiken genomförs mot bakgrund av sysselsättningsriktlinjerna, i enlighet med sina respektive mandat enligt EUF-fördraget. Dessa kommittéer och de förberedande rådsorgan som medverkar i samordningen av den ekonomiska politiken och socialpolitiken bör ha ett nära samarbete. Europaparlamentet, rådet och kommissionen bör upprätthålla en politisk dialog, särskilt vad gäller sysselsättningsriktlinjerna.

(18) Samråd har ägt rum med kommittén för socialt skydd.

([35]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/2221 av den 23 december 2020 om ändring av förordning (EU) nr 1303/2013 vad gäller ytterligare medel och genomförandebestämmelser för att tillhandahålla stöd för främjande av krisreparation i samband med covid-19-pandemin och dess sociala konsekvenser och för förberedande av en grön, digital och resilient återhämtning av ekonomin (React-EU) (EUT L 437, 28.12.2020, s. 30).

([36]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/562 av den 6 april 2022 om ändring av förordningarna (EU) nr 1303/2013 och (EU) nr 223/2014 vad gäller sammanhållningspolitiska insatser för flyktingar i Europa (EUT L 109, 8.4.2022, s. 1).

([37]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060 av den 24 juni 2021 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden, Fonden för en rättvis omställning och Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden samt finansiella regler för dessa och för Asyl-, migrations- och integrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik (EUT L 231, 30.6.2021, s. 159).

([38]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/613 av den 12 april 2022 om ändring av förordningarna (EU) nr 1303/2013 och (EU) nr 223/2014 vad gäller ökad förfinansiering med React-EU-medel och fastställandet av en enhetskostnad (EUT L 115, 13.4.2022, s. 38).

([39]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/523 av den 24 mars 2021 om inrättande av InvestEU-programmet och om ändring av förordning (EU) 2015/1017 (EUT L 107, 26.3.2021, s. 30).

([40]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/691 av den 28 april 2021 om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter för uppsagda arbetstagare (EGF) och om upphävande av förordning (EU) nr 1309/2013 (EUT L 153, 3.5.2021, s. 48).

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

De riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik (*sysselsättningsriktlinjerna*) som återges i bilagan antas härmed. Sysselsättningsriktlinjerna ska utgöra en del av de integrerade riktlinjerna.

Artikel 2

Medlemsstaterna ska beakta sysselsättningsriktlinjerna i sin sysselsättningspolitik och sina reformprogram, som de ska rapportera om i enlighet med artikel 148.3 i EUF-fördraget.

Artikel 3

Detta beslut riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 2 december 2024.

På rådets vägnar

NAGY M.

Ordförande

BILAGA

Riktlinje 5: Stimulera efterfrågan på arbetskraft

Medlemsstaterna bör aktivt främja en hållbar social marknadsekonomi och underlätta och stödja investeringar i skapandet av arbetstillfällen av hög kvalitet, och även dra fördel av potentialen kopplad till den digitala och den gröna omställningen, mot bakgrund av unionens överordnade mål och nationella mål för 2030 om sysselsättning. I detta syfte bör de undanröja hinder för företag att nyanställa, främja ansvarsfullt entreprenörskap och verkligt egenföretagande och framför allt stödja att mikroföretag och små och medelstora företag startas och växer, bland annat genom tillgång till finansiering och genom att utnyttja potentialen i en ekonomi som bygger på förnybar energi och den cirkulära ekonomin. Medlemsstaterna bör också aktivt främja utvecklingen av den sociala ekonomin, inbegripet sociala företag, och tillvarata dess fulla potential. De bör utveckla relevanta åtgärder och strategier för den sociala ekonomin, främja social innovation och sociala företag och uppmuntra de affärsmodeller som skapar sysselsättningsmöjligheter och social välfärd, framför allt på lokal nivå, inbegripet inom den cirkulära ekonomin och inom de territorier som påverkas mest av omställningen till en grön ekonomi, inbegripet genom riktat finansiellt och tekniskt stöd.

För att stärka resiliensen inför eventuella ekonomiska chocker och/eller arbetsmarknadschocker eller ihållande strukturella förändringar spelar väl utformade system för korttidsarbete och liknande arrangemang en viktig roll. De kan också stödja strukturella omvandlingar genom att underlätta och stödja omstruktureringsprocesser och omfördelningen av arbetskraft från sektorer på tillbakagång till framväxande sektorer, och därigenom öka produktiviteten och konkurrenskraften, bevara sysselsättningen och bidra till att modernisera ekonomin, inbegripet med hjälp av tillhörande kompetensutveckling. Väl utformade anställnings- och övergångsincitament och åtgärder för kompetensutveckling och omskolning, som utvecklas i nära samarbete med arbetsmarknadens parter, bör övervägas för att stödja skapandet av arbetstillfällen av hög kvalitet och övergångar under hela arbetslivet och åtgärda arbetskrafts- och kompetensbristen, även med tanke på den digitala och den gröna omställningen, de demografiska förändringarna och effekterna av Rysslands anfallskrig mot Ukraina.

En skatteväxling bör göras från beskattning av arbete till andra former av beskattning som är gynnsammare för sysselsättningen och för en tillväxt för alla, och anpassad till klimat- och miljömålen, med hänsyn till skattesystemets fördelningspolitiska effekt och dess effekter på kvinnors deltagande på arbetsmarknaden. Samtidigt ska de inkomster som behövs för ett tillräckligt socialt skydd och tillväxtfrämjande utgifter tryggas.

Medlemsstaterna, inbegripet de som har lagstadgade minimilöner, bör främja kollektivförhandlingar om lönebildning och de bör säkerställa att arbetsmarknadens parter verkligen medverkar på ett transparent och förutsägbart sätt. Det gör det möjligt för lönerna att följa produktivitetsutvecklingen, och säkerställer att de blir rättvisa och räcker till en rimlig levnadsstandard. Särskild hänsyn bör tas till låg- och medelinkomsttagare för att stärka en uppåtgående socioekonomisk konvergens. Lönebildningsmekanismer bör också ta hänsyn till socioekonomiska förhållanden, inbegripet sysselsättningstillväxt, konkurrenskraft, köpkraft och regional och sektorsspecifik utveckling. Med respekt för nationell praxis och arbetsmarknadsparternas autonomi bör medlemsstaterna och arbetsmarknadens parter säkerställa att alla arbetstagare har tillräckliga löner, genom att de direkt eller indirekt drar nytta av kollektivavtal eller skäliga lagstadgade minimilöner, med beaktande av hur lönerna påverkar konkurrenskraften, skapandet av arbetstillfällen av hög kvalitet, köpkraften och fattigdomen bland förvärvsarbetande.

Riktlinje 6: Öka arbetskraftsutbudet och förbättra tillgången till arbetsmarknaden och ge möjlighet till livslångt förvärvande av färdigheter och kompetens.

I samband med den gröna och den digitala omställningen, de demografiska förändringarna och Rysslands anfallskrig mot Ukraina bör medlemsstaterna främja hållbarhet, produktivitet, konkurrenskraft, anställbarhet, inkludering och utveckling av humankapital, verka för att människor förvärvar färdigheter och kompetens livet ut och för att tillgodose de nuvarande och framtida arbetsmarknadsbehoven, också mot bakgrund av unionens överordnade mål och nationella mål för 2030 om kompetens. Medlemsstaterna bör också modernisera och investera i sina utbildningssystem för att kunna erbjuda högkvalitativ och inkluderande utbildning och yrkesutbildning, förbättra utbildningsresultaten och tillhandahållandet av möjligheter att utveckla färdigheter och kvalifikationer, däribland dem som behövs för den gröna och den digitala omställningen, och säkerställa tillgång till digitalt lärande, språkutbildning (t.ex. för flyktingar, inbegripet från Ukraina, eller för att underlätta tillträde till arbetsmarknaden i gränsområden) och förvärvandet av entreprenörskompetens.

Medlemsstaterna bör arbeta tillsammans med arbetsmarknadens parter, utbildningsanordnare, företag och andra aktörer i syfte att åtgärda strukturella brister i utbildningssystemen och förbättra deras kvalitet och arbetsmarknadsrelevans, inbegripet genom riktat finansiellt och tekniskt stöd. Detta skulle också bidra till att möjliggöra den gröna och den digitala omställningen och åtgärda kompetensglapp och arbetskraftsbrist, däribland verksamhet med koppling till nettonoll-industrin och den digitala industrin, inbegripet de som är viktiga för EU:s ekonomiska säkerhet, såsom utbyggnad av förnybar energi eller renovering av byggnader.

Särskild vikt bör läggas vid att ta itu med de utmaningar som rör unga människors sämre utbildningsresultat, särskilt när det gäller grundläggande färdigheter. Åtgärder krävs för att hantera de utmaningar som läraryrket står inför, däribland att göra det mer attraktivt, åtgärda lärarbristen och tillgodose behovet av att investera i lärares och utbildares digitala färdigheter. Utbildningssystemen bör dessutom ge alla studerande nyckelkompetenser, bland annat grundläggande generella och digitala färdigheter, och kritiskt tänkande med tanke på det hot som desinformation utgör, för att lägga grund för anpassningsbarhet och resiliens livet igenom samtidigt som det säkerställs att lärarna är redo att främja dessa kompetenser bland studenterna. Medlemsstaterna bör hjälpa vuxna i arbetsför ålder att få tillgång till utbildning, öka medvetenheten även bland arbetsgivare om vikten av en arbetsmiljö som främjar livslångt lärande och öka enskilda personers incitament och motivation att söka utbildning, inbegripet när så är lämpligt genom individuella utbildningskonton, och säkerställa att dessa kan följa med vid övergångar på arbetsmarknaden, samt genom ett tillförlitligt system för bedömning av utbildningars kvalitet. Medlemsstaterna bör utforska användningen av mikromeriter för att stödja livslångt lärande och anställbarhet. De bör göra det möjligt för alla att förutse och bättre anpassa sig till arbetsmarknadens behov, framför allt genom kontinuerlig kompetenshöjning och omskolning och genom integrerad vägledning och rådgivning, i syfte att åtgärda arbetskraftsbrist och kompetensglapp, öka ekonomins allmänna resiliens mot chocker och underlätta eventuella anpassningar.

Medlemsstaterna bör främja lika möjligheter för alla genom att åtgärda ojämlikheter i utbildningssystemen, också när det gäller regional täckning. Barn bör särskilt ges tillgång till förskoleverksamhet och barnomsorg som långvarig vård och omsorg av hög kvalitet och till överkomligt pris, i linje med de nya Barcelonamålen, och i linje med den europeiska barngarantin bör medlemsstaterna höja den generella utbildningsnivån, minska antalet unga med högst grundskoleutbildning, främja tillgången till utbildning för barn från avlägsna områden, göra yrkesutbildning till ett mer attraktivt val, öka tillgången till och antalet personer som avslutar tertiär utbildning, och öka antalet personer som tar examen inom vetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik, både från yrkesutbildningar och tertiär utbildning, särskilt antalet kvinnor. Hög prestationsnivå och högsta kvalitet på utbildningsresultaten bör också stödjas, med tanke på den roll de spelar för EU:s framtida innovationspotential. Medlemsstaterna bör underlätta övergången från utbildning till anställning för unga människor genom praktik och lärlingsutbildningar av god kvalitet samt öka antalet vuxna som deltar i vidareutbildning, särskilt bland elever från mindre gynnsamma förhållanden och bland dem som har lägst utbildning, där man tar itu med könsspecifika och andra hinder som kan påverka deras tillgång till och deltagande på arbetsmarknaden. Med tanke på de nya kraven på digitala, gröna och åldrande samhällen bör medlemsstaterna uppgradera och öka utbudet och användningen av flexibel grundläggande och fortsatt yrkesutbildning, stärka arbetsplatsförlagt lärande i sina yrkesutbildningssystem, inbegripet genom tillgängliga, högkvalitativa och ändamålsenliga lärlingsutbildningar, och hjälpa lågutbildade vuxna att förbli anställbara. Det bör finnas utbildningsmöjligheter som gör det möjligt för arbetstagare att delta i utbildningsprogram under arbetstid (utan kostnad för arbetstagarna). Vidare bör medlemsstaterna se till att tertiär utbildning ges större vikt på arbetsmarknaden och, när så är lämpligt, forskning, förbättra kompetensbevakningen och kompetensprognoserna, göra färdigheter och kvalifikationer mer synliga och jämförbara, inklusive de som förvärvats utomlands, säkerställa mer konsekvent användning av EU-omfattande klassificeringar (t.ex. Esco) samt öka möjligheterna till erkännande och validering av färdigheter och kompetens som förvärvats på annat sätt än genom formell utbildning, inbegripet för flyktingar och personer som åtnjuter tillfälligt skydd. För att minska arbetskrafts- och kompetensbristen, också med koppling till den gröna och den digitala omställningen, såsom sektorerna för naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik samt hälso-, sjuk- och långtidsvården, kan medlemsstaterna, jämte utnyttjande av EU:s outnyttjade inhemska arbetskraft, även locka talanger och kompetens från länder utanför EU genom reglerad invandring, förebygga exploaterande arbetsförhållanden och bekämpa odeklarerat arbete.

Medlemsstaterna bör erbjuda arbetslösa och personer som står utanför arbetsmarknaden ändamålsenligt, samordnat och individanpassat stöd i rimlig tid bestående av hjälp med att söka jobb, utbildning, kompetenshöjning och omskolning och tillgång till andra stödtjänster, med särskild hänsyn till personer i utsatta situationer och människor som påverkas av den gröna och den digitala omställningen eller av arbetsmarknadschocker. Konkreta åtgärder som omfattar djupgående individuella bedömningar av arbetslösa bör vidtas så tidigt som möjligt, senast 18 månader efter det att personen blivit arbetslös, i syfte att avsevärt minska och förebygga långtidsarbetslösheten och den strukturella arbetslösheten. Man bör fortsätta att åtgärda ungdomsarbetslösheten och problemet med unga som varken arbetar eller studerar genom att förebygga att unga lämnar skolan med högst grundskoleutbildning och genom strukturella förbättringar av övergången från skola till arbete, bland annat genom att den förstärkta ungdomsgarantin genomförs fullt ut, vilken även bör stödja

arbetstillfällen av hög kvalitet för ungdomar. Dessutom bör medlemsstaterna öka satsningarna framför allt på att framhålla hur den gröna och den digitala omställningen erbjuder ett förnyat framtidsperspektiv och möjligheter för unga att komma in och stanna kvar på marknadsmarknaden.

Medlemsstaterna bör sträva efter att undanröja hinder och negativa incitament och införa positiva incitament för deltagande på arbetsmarknaden, särskilt för låginkomsttagare, andrainkomsttagare (ofta kvinnor) och dem som befinner sig längst bort från arbetsmarknaden. Med tanke på den stora arbetskraftsbristen i vissa yrken och sektorer (särskilt inom sektorerna för naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik, IKT, hälso-, sjuk- och långtidsvården, utbildnings-, transport- och byggnadssektorn) bör medlemsstaterna bidra till att främja arbetskraftsutbudet, framför allt genom att verka för tillräckliga löner och rättvisa arbetsvillkor, skatte- och förmånssystem som främjar deltagande på arbetsmarknaden och en ändamålsenlig och tillgänglig arbetsmarknadspolitik som respekterar arbetsmarknadsparternas roll och oberoende. Medlemsstaterna bör också stödja en anpassning av arbetsmiljön för personer med funktionsnedsättning, bland annat genom riktat finansiellt och tekniskt stöd, information, medvetandehöjande åtgärder och tjänster som gör det möjligt för dem att delta på arbetsmarknaden och i samhället. Skillnaderna i sysselsättningsgrad och löner mellan kvinnor och män och könsstereotyperna bör åtgärdas. Medlemsstaterna bör säkerställa jämställdhet och ökat deltagande av kvinnor på arbetsmarknaden, bland annat genom att säkerställa lika möjligheter och karriärutveckling och undanröja hinder för ledarskapspositioner på alla beslutsfattande nivåer och genom att bekämpa våld och trakasserier i arbetslivet, vilket är ett problem som främst drabbar kvinnor. Lika lön för lika eller likvärdigt arbete och lönetransparens bör säkerställas. Möjligheten att kombinera arbete, familj och privatliv för både kvinnor och män bör främjas, i synnerhet genom tillgång till ekonomiskt överkomlig långvarig vård och omsorg och förskoleverksamhet och barnomsorg av god kvalitet, samt genom lämpliga strategier som tar hänsyn till hur digitaliseringen förändrat arbetslivet. Medlemsstaterna bör säkerställa att föräldrar och andra med omsorgsansvar har tillgång till lämpliga former av ledighet av familjeskäl och till flexibla arbetsformer för att kunna förena arbete, familj och privatliv samt främja balansen mellan föräldrars utnyttjande av dessa möjligheter.

Riktlinje 7: Förbättra arbetsmarknadens funktion och göra den sociala dialogen mer ändamålsenlig

För att kunna dra nytta av dynamisk och produktiv arbetskraft och nya arbetsmönster och affärsmodeller bör medlemsstaterna samarbeta med arbetsmarknadens parter om rättvisa, transparenta och förutsägbara arbetsvillkor med balans mellan rättigheter och skyldigheter. De bör minska och förebygga segmentering av arbetsmarknaden, bekämpa odeklarerat arbete och falskt egenföretagande samt främja en övergång till olika former av tillsvidareanställningar. Regler om anställningsskydd, arbetsrätt och institutioner bör ge såväl goda förutsättningar för rekrytering som den flexibilitet som arbetsgivare behöver för att snabbt kunna anpassa sig till ändrade ekonomiska förhållanden, samtidigt som de skyddar arbetstagarnas rättigheter och säkerställer socialt skydd, en lämplig säkerhetsnivå och hälsosamma, säkra och väl anpassade arbetsmiljöer för alla arbetstagare. Möjligheten att använda flexibla arbetsformer som distansarbete kan bidra till högre sysselsättningsnivåer och mer inkluderande arbetsmarknader. Medlemsstaterna bör vidare stödja arbetstagare, företag och andra parter i den digitala omställningen, inbegripet genom att främja utnyttjandet av etiska och tillförlitliga artificiell intelligens (AI)-verktyg. Detta kan omfatta allt från kompetensutveckling och omskolning av personal till nya yrken till incitament för företag att utveckla och använda teknik med potential att öka produktiviteten, komplettera den mänskliga arbetskraften och minska arbetskraftsbristen i kritiska sektorer. I allmänhet, och i synnerhet mot bakgrund av klimatförändringarna och den digitala omställningen, är det viktigt att respektera arbetstagarnas rättigheter i fråga om arbetsvillkor (inbegripet arbetstid och arbetsformer som tar hänsyn till värmeböljor), psykisk hälsa på arbetsplatsen och balans mellan arbete och privatliv. Anställningsförhållanden som leder till otrygga arbetsvillkor bör förebyggas, också när det gäller plattformsarbetare, genom att säkerställa rättvisa, transparens och ansvarsskyldighet vid användning av algoritmer, inklusive genom förbud mot missbruk av atypiska anställningsformer. Man måste också säkerställa att det finns tillgång till ändamålsenlig och opartisk tvistlösning och rätt till rättslig prövning, inbegripet i tillämpliga fall lämplig kompensation, i händelse av omotiverade uppsägningar.

Politiken bör ha som målsättning att förbättra och stödja deltagande, matchning och övergångar på arbetsmarknaden, också mot bakgrund av de demografiska förändringarna och även i mindre gynnade regioner. Medlemsstaterna bör på ett ändamålsenligt sätt aktivera och ge möjligheter åt dem som kan delta på arbetsmarknaden, särskilt underrepresenterade grupper, som kvinnor och ungdomar, liksom utsatta grupper som lågutbildade personer, långtidsarbetslösa, personer med funktionsnedsättning, personer med invandrarbakgrund, däribland personer med tillfällig skyddsstatus, marginaliserade romer och äldre arbetstagare. Medlemsstaterna bör stärka omfattningen och ändamålsenligheten för den aktiva arbetsmarknadspolitiken genom en bättre inriktning på målgrupper och ökad uppsökande verksamhet så att fler omfattas av åtgärderna, och genom en närmare koppling till sociala tjänster, utbildning och inkomststöd för arbetslösa medan de söker arbete, baserat på deras rättigheter och skyldigheter. Medlemsstaterna bör använda sig av EU-finansiering och tekniskt

stöd på bästa sätt för att förbättra de offentliga arbetsförmedlingarnas kapacitet att i god tid tillhandahålla individanpassat stöd till de arbetssökande, reagera på nuvarande och framtida arbetsmarknadsbehov och genomföra resultatbaserad förvaltning och stödja deras kapacitet att använda data och digital teknik. Privata arbetsförmedlingar spelar också en roll i sammanhanget.

Medlemsstaterna bör se till att de arbetslösa får tillräckliga arbetslöshetsförmåner under en rimlig tidsperiod, i överensstämmelse med deras inbetalade avgifter och med nationella regler för stödberättigande. Arbetshetslöshetsersättning bör inte motverka en snabb återgång till sysselsättning och bör åtföljas av en aktiv arbetsmarknadspolitik, inklusive kompetensutvecklings- och omskolningsåtgärder, också med tanke på arbetskrafts- och kompetensbristen.

Rörligheten för studerande, lärlingar och arbetstagare bör öka och få tillräckligt stöd, särskilt för yrkesstuderande med mindre erfarenhet av rörlighet, i syfte att höja deras kompetens och anställbarhet, utnyttja den europeiska arbetsmarknadens potential fullt ut och bidra till konkurrenskraften på EU-nivå, samtidigt som eventuella negativa demografiska effekter av rörligheten (däribland kompetensflykt) hanteras. Man bör ta itu med utmaningar när det gäller rörlighet för arbetstagare i EU inbegripet förfaranden för erkännande av yrkeskvalifikationer eller överföring av förvärvade sociala rättigheter. Rättvisa och rimliga villkor för alla som är verksamma över gränser bör säkerställas genom att undvika diskriminering och säkerställa lika behandling, stärka den nationella lagstiftningen och EU-lagstiftningen och fördjupa det administrativa samarbetet mellan nationella myndigheter gällande mobila arbetstagare, med stöd av Europeiska arbetsmyndigheten.

Rörlighet för arbetstagare inom kritiska yrken och för gränsarbetare, säsongsarbetare och utstationerade arbetstagare bör stödjas vid tillfälliga gränsstängningar av folkhälsoskäl. Medlemsstaterna bör öka möjligheterna till laglig migration och sörja för en effektiv integrationspolitik för arbetstagarna och deras familjer som omfattar utbildning (inbegripet språkkurser), sysselsättning, hälsa och bostäder, i enlighet med nationell lagstiftning och praxis.

Medlemsstaterna bör också sträva efter att skapa lämpliga förutsättningar för nya arbetsformer och arbetsmetoder, och utnyttja sin potential att skapa arbetstillfällen samtidigt som man ser till att dessa är förenliga med befintliga sociala rättigheter. De bör ge råd och vägledning om rättigheter och skyldigheter som gäller i samband med atypiska anställningsformer och nya arbetsformer, såsom arbete via digitala arbetsplattformar och distansarbete. I detta avseende kan arbetsmarknadens parter spela en viktig roll och medlemsstaterna bör stödja dem när det gäller att nå ut till och företräda människor i atypiska anställningar och nya arbetsformer. Medlemsstaterna bör också överväga att ge stöd till tillsyn – såsom riktlinjer eller särskild utbildning för yrkesinspektioner – beträffande utmaningar som uppstår till följd av nya sätt att organisera arbete, inklusive användning av digital teknik och AI, såsom algoritmisk verksamhetsledning, övervakning av arbetstagarna och distansarbete. En effektiv tillämpning av rätten till information och samråd samt kollektiva förhandlingar är avgörande för utvecklingen av och respekten för arbetstagarnas rättigheter i samband med digitaliseringsprocesser och för användningen av AI och algoritmer inom arbetsorganisation och arbetsmarknadsrelationer.

Med utgångspunkt i befintlig nationell praxis bör medlemsstaterna främja demokrati i arbetslivet och säkerställa en gynnsam miljö för två- och trepartsdialoger mellan arbetsmarknadens parter på alla nivåer, inbegripet kollektivförhandlingar, inom den offentliga och den privata sektorn, i enlighet med nationell lagstiftning och/eller praxis, efter samråd och i nära samarbete med arbetsmarknadens parter, samtidigt som deras oberoende respekteras. Medlemsstaterna bör systematiskt, i god tid och på ett meningsfullt sätt involvera arbetsmarknadens parter i utformningen och genomförandet av sysselsättnings- och socialpolitiken och, i förekommande fall, den ekonomiska politiken och annan politik, också för att fastställa och uppdatera de lagstadgade minimilönerna. Medlemsstaterna bör främja en utökad kollektivavtalstäckning, bland annat genom att stärka kapaciteten hos arbetsmarknadens parter, möjliggöra kollektivförhandlingar på alla lämpliga nivåer och uppmuntra samordning mellan dessa nivåer. Arbetsmarknadens parter bör uppmuntras att förhandla och sluta kollektivavtal i frågor som är relevanta för dem, samtidigt som deras oberoende och rätt till kollektiva åtgärder respekteras fullt ut. Arbetsmarknadens parter spelar en avgörande roll i utformningen och genomförandet av balanserade lösningar som underlättar en rättvis övergång till en koldioxidsnål ekonomi.

När så är lämpligt och med utgångspunkt i befintlig nationell praxis bör medlemsstaterna ta hänsyn till den erfarenhet av sysselsättningsfrågor och sociala frågor som finns inom relevanta organisationer i det civila samhället.

Riktlinje 8: Främja lika möjligheter för alla, främja social inkludering och bekämpa fattigdom

Medlemsstaterna bör främja inkluderande arbetsmarknader som är öppna för alla genom att införa ändamålsenliga åtgärder för att undanröja alla former av diskriminering och säkerställa lika möjligheter för alla – särskilt för grupper som är underrepresenterade på arbetsmarknaden – med tillbörligt beaktande av de regionala och territoriella dimensionerna. De bör säkerställa att alla behandlas lika när det gäller anställning, stöd till arbetssökande, socialt skydd, hälso- och sjukvård, förskoleverksamhet och barnomsorg, långvarig vård och omsorg, utbildning och tillgång till varor och tjänster, inklusive bostad, oberoende av kön, ras, etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning.

Medlemsstaterna bör modernisera de sociala trygghetssystemen för att ge ett tillräckligt, ändamålsenligt, effektivt och hållbart socialt skydd för alla under alla skeden av livet och därmed verka för social inkludering och social rörlighet uppåt, stimulera till deltagande på arbetsmarknaden, stödja sociala investeringar, bekämpa fattigdom och socialt utanförskap och motverka ojämlikheter, bland annat genom skatte- och förmånssystemens utformning och genom bedömningar av politikens fördelningseffekter. Om övergripande strategier kompletteras med riktade strategier förbättras de sociala trygghetssystemens ändamålsenlighet. En modernisering av de sociala trygghetssystemen bör också syfta till att förbättra deras motståndskraft mot mångfasetterade utmaningar. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt utsatta hushåll som påverkas av den gröna och den digitala omställningen och höga levnadsomkostnader, inbegripet boende- och energikostnader. Medlemsstaterna bör göra mer för att ta itu med brister i det sociala skyddet för arbetstagare och egenföretagare med anledning av det ökade antalet atypiska arbetsformer.

För att tillmötesgå individuella behov bör medlemsstaterna utveckla och integrera de tre delarna av strategin för aktiv inkludering: tillräckligt inkomststöd, inkluderande arbetsmarknader och tillgång till stödtjänster av god kvalitet. De sociala trygghetssystemen bör säkerställa tillräckliga minimiinkomstförmåner för alla som saknar tillräckliga resurser och främja social inkludering genom att uppmuntra människor att delta aktivt på arbetsmarknaden och i samhället, bland annat genom ett riktat tillhandahållande av sociala tjänster. Tillgång till ekonomiskt överkomliga och tillgängliga tjänster av god kvalitet, till exempel förskoleverksamhet och barnomsorg, fritidsverksamhet, utbildning, bostäder samt hälso- och sjukvård och långvarig vård och omsorg, är nödvändig för att garantera lika möjligheter. I enlighet med unionens överordnade mål och nationella mål för 2030 om fattigdomsminskning bör särskild uppmärksamhet ägnas åt kampen mot fattigdom och socialt utanförskap, inbegripet fattigdom bland förvärvsarbetande. I synnerhet barnfattigdom och socialt utanförskap bör motverkas med omfattande och integrerade åtgärder, inbegripet genom fullt genomförande av den europeiska barngarantin. Medlemsstaterna bör säkerställa att alla, även barn, har tillgång till grundläggande tjänster av god kvalitet. De bör säkerställa tillgång till lämpligt överkomligt boende, inbegripet subventionerat boende, eller annat bostadsstöd. De bör säkerställa en ren och rättvis energiomställning och åtgärda energifattigdom som är en ökande viktig form av fattigdom, inbegripet, där så är lämpligt, genom stödåtgärder som riktar sig till utsatta hushåll. Medlemsstaterna bör, när så är lämpligt, på ett ändamålsenligt sätt använda sig av EU-finansiering och tekniskt stöd för att investera i subventionerat boende eller annat bostadsstöd, bostadsrenoveringar och kompletterande tjänster och tillgodose det brådskande behovet av adekvata bostäder till ett rimligt pris. De specifika behoven hos personer med funktionsnedsättning, inbegripet tillgänglighet, bör beaktas i samband med dessa tjänster. Specifika åtgärder bör vidtas mot hemlöshet genom förebyggande insatser och genom att tillgången till permanent boende och stödtjänster för hemlösa främjas.

Medlemsstaterna bör säkerställa tillgången till ekonomiskt överkomlig förebyggande vård, medicinsk behandling och långvarig vård och omsorg av hög kvalitet i rätt tid, på ett sätt som är långsiktigt hållbart. Med tanke på det ökade behovet av långvarig vård, som också är kopplat till de demografiska förändringarna, bör luckor i frågor om fullgott skydd, bristen på arbetskraft och dåliga arbetsvillkor åtgärdas.

Mot bakgrund av Rysslands anfallskrig mot Ukraina och i enlighet med aktiveringen av rådets direktiv 2001/55/EG ([1]) bör medlemsstaterna fortsätta att erbjuda en lämplig skyddsnivå för fördrivna personer från Ukraina. När det gäller ensamkommande barn bör medlemsstaterna också vidta nödvändiga åtgärder. Fördrivna barn bör garanteras tillgång till förskoleverksamhet, barnomsorg och andra grundläggande tjänster i enlighet med den europeiska barngarantin.

([1]) Rådets direktiv 2001/55/EG av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta (EGT L 212, 7.8.2001, s. 12).

Med tanke på den ökande livslängden och de demografiska förändringarna bör medlemsstaterna säkra tillräckliga och hållbara pensionssystem för arbetstagare och egenföretagare, med lika möjligheter för kvinnor och män att förvärva och samla pensionsrättigheter, bland annat genom kompletterande pensionssystem för att säkerställa att äldre har tillräcklig inkomst. Pensionsreformer bör stödjas av politik som syftar till att minska pensionsklyftan mellan kvinnor och män, främja ett aktivt och hälsosamt åldrande och förlänga yrkeslivet, till exempel genom en höjning av den faktiska pensionsåldern, bland annat genom att underlätta deltagande på arbetsmarknaden och säkerställa arbetsvillkor som är anpassade till äldre arbetstagares behov. Medlemsstaterna bör inleda en konstruktiv dialog med arbetsmarknadens parter och andra relevanta aktörer och möjliggöra en lämplig infasning av reformerna.